

Historia – Sprawdzian 12.01.2022

Pytania i opracowanie.

Reformy Karola Wielkiego

- a) reforma administracyjna – cesarz mianował i odwoływał urzędników i miał nad nimi pełną kontrolę. Swoje decyzje mógł uzgodnić z radą królewską, która składała się z dostojników kościelnych i świeckich, których powoływał cesarz; miała ona raczej charakter doradczy. Urzędnicy dworscy (urzędy centralne)
- (1) kanclerz – zarządzał kaplicą dworską i kancelarią,
 - (2) palatyn – zastępował monarchę w sądzie dworskim,
 - (3) stolnik – zarządzał stołem królewskim, kontrolował służbę,
 - (4) cześnik – opiekował się piwnicą,
 - (5) komornik – dysponował komorą i szatnią,
 - (6) koniuszy – opiekował się stajniami władcy.

b) reforma wojskowa – służba wojskowa została uzależniona od posiadanego majątku. Do armii wcielano wolnych mężczyzn, których stad było na kupno i utrzymanie ekwipunku wojskowego. Ubożsi musieli składać się by wyposażać jednego spośród siebie. Mimo to w razie najazdu mobilizowano wszystkich wolnych mężczyzn mogących nosić broń (pospolite ruszenie). Co roku w maju odbywał się przegląd wojska (tzw. pole majowe). Oprócz tego wprowadzono zasadę, że senior dowodzi oddziałami swoich wasali i był za nich odpowiedzialny.

c) reforma monetarna – Karol Wielki wprowadził do obiegu srebrnego denara zastępując nim złotego solida bizantyjskiego. 12 denarów składało się na 1 złotego solida, który praktycznie stał się na Zachodzie rzadkością. 20 solidów składało się na 1 funta (240 denarów).

d) reforma szkolnictwa – Karol Wielki dążył do podniesienia poziomu wykształcenia tak duchowieństwa jak i urzędników. Nakazał w związku z tym zreformować szkoły przyklasztorne, przy każdej diecezji utworzono szkołę przykatedralną. Oprócz tego przy dworze w Akwizgranie utworzono szkołę pałacową, do której uczęszczali dworzanie. W szkołach przywrócono stary system nauczania – uczone, tak jak w szkołach rzymskich, siedmiu sztuk wyzwolonych. Istniały dwa poziomy kształcenia:

- **poziom podstawowy** – trivium – składał się z przedmiotów humanistycznych:
 - gramatyka – umiejętność czytania i pisania, opanowanie terminologii łacińskiej,
 - retoryka – umiejętność pisania listów i redagowania dokumentów,
 - dialektyka – umiejętność logicznego rozumowania (poznawano reguły logiki).
 - **poziom wyższy** – quadrivium – składał się z przedmiotów matematycznych:
 - arytmetyka – umiejętność dodawania, odejmowania, mnożenia, dzielenia, obliczenia kalendarzowe,
 - geometria – opis ziemi i przyrody,
 - astronomia – umiejętność tworzenia kalendarza,
 - muzyka – nauka muzyki potrzebnej do liturgii).
- Dzięki reformie udało się Karolowi Wielkiemu przywrócić czystość łaciny i podnieść poziom wykształcenia duchowieństwa.

d) reforma szkolnictwa – Karol Wielki dążył do podniesienia poziomu wykształcenia tak duchowieństwa jak i urzędników. Nakazał w związku z tym zreformować szkoły przyklasztorne, przy każdej diecezji utworzono szkołę przykatedralną. Oprócz tego przy dworze w Akwizgranie utworzono szkołę pałacową, do której uczęszczali dworzanie. W szkołach przywrócono stary system nauczania – uczono, tak jak w szkołach rzymskich, siedmiu sztuk wyzwolonych. Istniały dwa poziomy kształcenia:

- **poziom podstawowy** – trivium – składał się z przedmiotów humanistycznych:
 - gramatyka – umiejętność czytania i pisania, opanowanie terminologii łacińskiej,
 - retoryka – umiejętność pisania listów i redagowania dokumentów,
 - dialektyka – umiejętność logicznego rozumowania (poznawano reguły logiki).
 - **poziom wyższy** – quadrivium – składał się z przedmiotów matematycznych:
 - arytmetyka – umiejętność dodawania, odejmowania, mnożenia, dzielenia, obliczenia kalendarzowe,
 - geometria – opis ziemi i przyrody,
 - astronomia – umiejętność tworzenia kalendarza,
 - muzyka – nauka muzyki potrzebnej do liturgii).
- Dzięki reformie udało się Karolowi Wielkiemu przywrócić czystość łaciny i podnieść poziom wykształcenia duchowieństwa.

Osiągnięcia Arabów

1. Astronomia.

W średniowieczu największy wpływ na rozwój astronomii miały dokonania astronomów islamu i prowadzone przez uczonych europejskich poszukiwania doskonalszej wersji systemu Ptolemeusza (które zaowocowały ostatecznie modelem Heliocentrycznym Mikołaja Kopernika)

Uczeni islamu wnieśli duży wkład w rozwój astronomii sferycznej, co odzwierciedla terminologia przejęta z języka arabskiego: zenit, nadir, azymut.

W krajach islamu funkcjonowały również duże obserwatoria astronomiczne, wyposażone w instrumenty (astrolabium) i mające liczny personel. Do najbardziej znanych zalicza się obserwatorium w Maladze i w Samarkandzie.

Najważniejsi astronomowie:

- Abdal-Rahmana al-Sufie - krytyczna rewizja "Almagestu" w X wieku
- Habib Ben Qurra - przekształcił teorię Ptolemeusza o rozbieżności między obserwowaną wartością precesji a błędną wartością w IX wieku
- Muhammad al-Battani - poprawił parametry modelu geocentrycznego, stworzył tablice astronomiczne, które były wykorzystywane przez astronomów europejskich
- Al. Zaqalie - stworzył tablice toledańskie

2. Matematyka.

Arabowie mieli także bardzo ważny wkład w procesie rozwoju matematyki. To oni stworzyli dwie nowe dziedziny matematyki – algebrę i trygonometrię. I choć nie oni wymyślili "cyfry arabskie" to oni je upowszechnili. Jednym z najważniejszych matematyków był Al Chwarzimieg.

3. Medycyna.

Szacuje się, że Arabowie byli twórcami co najmniej 70 prac z zakresu medycyny. Lekarze arabscy wprowadzili także innowacje w szpitalach – bimaristanach. Niektóre z nich specjalizowały się w chorobach umysłowych, gdzie stosowano nowoczesne metody, np.: muzykoterapię. Arabowie zapoczątkowali rozwój przemysłu farmaceutycznego, produkowali różne maści, leki, czy też pachnidła. Najważniejszymi medykami świata arabskiego są:

- Razes – encyklopedysta medyczny,
- Awicenna (Ibn Sina) – lekarz i filozof, autor podręcznika medycyny "Canon medicinae"
- Ibn Al-Baitar – opisał 1400 sposobów leczenia

4. Fizyka.

Postęp dokonany w dziedzinie optyki jest jednym z głównych wkładów nauki arabskiej w fizykę. Prace Ibn al Haythama pozwoliły zrozumieć odbicie i załamanie światła oraz powstawanie tęczy.

5. Chemia.

Arabowie odkryli proces destylacji i krystalizacji.

6. Filozofia.

Zainteresowanie islamem spowodowało z kolei rozwój studiów filozoficznych. Na skutek kontaktu z filozofią grecką w Syrii ogromną popularnością cieszyły się przekłady dzieł filozofów greckich. Ceniono zwłaszcza Arystotelesa i Platona. Właśnie dzięki tym dwóm wielkim uczonym stworzyli wysoce rozwiniętą filozofię i logikę.

7. Literatura i Piśmiennictwo

Alfabet arabski – alfabetyczne pismo używane do zapisu języka arabskiego. Powstało z nabatejskiej odmiany pisma aramejskiego. Istnieje wiele odmian pisma arabskiego, do najważniejszych należą pismo kwadratowe i okrągłe. Charakterystycznymi cechami pisma arabskiego jest to, że jest ono zapisywane z prawa na lewo, ma 18 podstawowych znaków, które po uzupełnieniu jedną, dwiema lub trzema kropkami tworzą 28 liter oznaczających spółgłoski, samogłoski są w piśmie arabskim pomijane.

Dekoracyjne zapisywanie wersów Koranu doprowadziło w ciągu ponad 1400 lat do powstania wielu szkół kaligrafii.

Zgodnie z zaleceniami islamu Arabowie pilnie studiowali swą świętą księgę – Koran. Dało to początek językoznawstwu, nauce gramatyki a także prawa. Opieką otaczano poezję. Poeci zaś zdobyli sobie bardzo silną pozycję w społeczności arabskiej. Spośród gatunków rozwinęły się zwłaszcza panegyryk i satyra, które to wykorzystywano jak środek walki politycznej.

Sztuka Arabska

1. Rzeźba, malarstwo i muzyka.

Rozwój malarstwa i rzeźby został zahamowany przez czynniki religijne. Islam uważa bowiem, iż wszelkie próby artystycznego przedstawiania postaci ludzkich i zwierzęcych stanowią naigrawanie się z dzieła Allaha i prowadzą do bałwochwalstwa.

Jednakże znaleźli się w islamie także miłośnicy malarstwa, którymi byli głównie przywódcy świata arabskiego, jednak nie chcąc narażać się na gniew społeczeństwa muzułmańskiego, ozdabiali oni obrazami wyłącznie swe prywatne posiadłości i rezydencje. Tak czynili przedstawiciele:

- Umajjadów (661-750)
- Abbasydów (750-775)

Za grzeszne teksty Szareckie uważają także muzykę, zakaz ten nie był jednak nigdy powszechnie przestrzegany. Na muzykę arabską silnie wpłynęły starożytne kultury: perska i akadyjska. Centrum twórczości muzycznej w świecie arabskim jest Kair.

2. Architektura.

Spośród wielu form twórczego wyrazu, pionierzy kultury arabskiej najbardziej upodobali sobie bogato zdobioną architekturę. Niemal na każdym kroku spotykamy się z zabudową pokrytą arabeską, a więc mozaiką z ornamentem, w który dodatkowo wplatane jest pismo. Jeśli mowa o arabesce oraz o mozaice arabskiej w ogóle, to warto pamiętać, że wszelkie wyrażane przez nie treści, mają charakter abstrakcyjny, odbiegający od prawdziwych zdarzeń czy sytuacji. Tym samym, twórcy tworząc swe dzieła dawali wyraz swym fantazjom oraz swej wyobraźni. Im mozaika czy ornament były bardziej skomplikowane, uduchowione czy odrealnione, tym lepiej.

Architektura arabska to przede wszystkim budownictwo sakralne. Budowano świątynie zwane meczetami, o charakterystycznych wieżyczkach zwanych minaretami.

Najważniejszymi świątyniami tamtego okresu to:

- Meczet w Kordobie wzniesiony przez ród Umajjadów - wzniesiony w X stuleciu, jest największym osiągnięciem sztuki muzułmańskiej
- Meczet Al.-Azhar w Kairze - wzniesiony w X wieku
- Meczet w Sewilli - zbudowany na planie kwadratu

Zabytkiem architektury arabskiej są również pałace.

Najsławniejszym pałacem arabskim jest pałac Alhambra - wspaniała twierdza mauretańskich władców, arcydzieło rzemiosła budowlanego. Pałac poraża, ale jednocześnie zachwyca mnogością, wręcz labiryntem licznych krużganków, dziedzińców, arkad, kolumn czy sadzawek. Niezwykły jest także sposób zdobienia ścian rezydencji.

Dominują misternie wykonane wzory koronkowe oraz barwne płytki glazurowane. Niecodzienne są także dekoracje tzw. stalaktytowe wieńczące sufity, sprawiające wrażenie rozświetlonych gwiazd. Przechadzając się po rezydencji Alhambra ma się wrażenie niezwyklej prawdziwości słów: Nie ma okrutniejszej rzeczy w życiu niż być ślepcem w Grenadzie.

Arabowie budowali również łaźnie nazywane Hamman. Podobnie jak w przypadku starożytnych łaźni rzymskich, tak i te arabskie, służyły w pierwszej kolejności wypoczynkowi, relaksowi oraz dbaniu o higienę. I analogicznie jak w rzymskich termach, tak i w hammamach, czciciele Allacha spotykali się by móc oddać się rozrywce, korzystając z tamtejszych klubów czy kasyn. Jako budynki użyteczności publicznej, łaźnie muzułmańskie były budowane z przepychem, oraz bogato zdobione.

Jeszcze innym typem budowli wznoszonych przez islamistów były karawanseraj, czyli rodzaj zajazdów dla pielgrzymujących lub dla przemierzających się karawan kupieckich. Jednym z najbardziej znanych karawanseraj wzniesionym w IX stuleciu i stosunkowo dobrze zachowanym po dziś dzień, jest Rabat-I-Malik.

Osiągnięcia cywilizacyjne Arabów, które przetrwały do dziś

1. Algebra i trygonometria.
2. Rozpowszechnienie cyfr "arabskich"
3. Przetłumaczenie i rozpowszechnienie dzieł greków dzięki czemu możemy je podziwiać i analizować do dziś.
4. Odkrycie krystalizacji i destylacji
5. Przepiękne, bogato zdobione meczety.

Zasady Islamu:

- 1. Wyznanie wiary, czyli szahada. Brzmi ono:
"Nie ma bóstwa oprócz Boga jedyne­go a Mahomet jest jego prorokiem"**
- 2. Modlitwa – pięciokrotnie w ciągu dnia z twarzą zwróconą w kierunku Mekki**
- 3. Jałmużna – część majątku rozdawana biednym**
- 4. Post – powstrzymywanie się od jedzenia i picia od wschodu do zachodu słońca podczas miesiąca ramadan**
- 5. pielgrzymka do Mekki – każdy muzułmanin, którego na to stać, powinien ją odbyć chociaż raz w swoim życiu**

ustrój feudalny

Feudalizm był systemem społecznym i politycznym, który rozwinął się w Europie w średniowieczu i trwał aż do XVI wieku. System feudalny opierał się na hierarchii społecznej, w której król był na szczycie władzy, po którym szła warstwa arystokracji i duchowieństwa, a po nich mieszczaństwo i chłopi. Warstwa arystokratyczna składała się z hrabiego lub markiza, który zarządzał ziemią należącą do króla. Panowie feudalni w zamian za to dostarczali wojska, usługi i podatki królowi. W ramach usług feudalnych właściciele ziemscy wypożyczali swoje zasoby, takie jak ziemie, do rolników, którzy zajmowali się uprawą i hodowlą zwierząt. Rolnicy musieli oddać część zbiorów i zwierząt właścicielowi ziemskiemu. System feudalny był bardzo nierówny i niesprawiedliwy, ponieważ władza skupiona była w rękach garstki osób, podczas gdy większość ludności była pozbawiona praw i przywilejów.

Przyczyny kryzysu kościoła w X wieku

- Kościół był skorumpowany przez wielu biskupów i duchownych, którzy nadużywali swojej pozycji do zdobywania bogactwa.
- Wystąpiły spory między papieżami i cesarzami rzymskimi, co doprowadziło do rozłamu w Kościele.
- Problem nadużywania władzy przez duchownych i biskupów, którzy nadużywali swojej pozycji do zdobywania bogactwa.
- Ustawodawstwo Kościoła zostało zmienione w wyniku reformacji, co doprowadziło do powstania wielu różnych wyznań.
- Pojawiły się nowe innowacje teologiczne, które zostały odrzucone przez Kościół, co doprowadziło do jego osłabienia.
- Wzrost autorytetu podczas reformacji pokazał, że nie wszystkie nauki Kościoła są właściwe, co doprowadziło do osłabienia jego wpływów.
- Spadek liczby księży, biskupów i innych duchownych w wyniku reformacji, co osłabiło wpływy Kościoła.
- Wykorzystywanie Kościoła jako narzędzia politycznego przez cesarzy i innych władców, co doprowadziło do zmniejszenia jego wpływów.
- Nowe wyznania, które stały się coraz bardziej popularne, co doprowadziło do osłabienia wpływów kościoła.
- Nieudolne próby reformy Kościoła, które nie przyniosły oczekiwanych rezultatów, co przyczyniło się do jego dalszego osłabienia.